

HET VRIJWILLIGERSBELEID VAN KADOC

Vrijwilligerswerk is levensbelangrijk voor de erfgoedsector. Zowel grote erfgoedinstanties als kleinere organisaties werken vaak met vrijwilligers. Voor het dossier ‘Werken met vrijwilligers’ op de Erfgoedwijzer heeft FARO een aantal erfgoedmedewerkers geïnterviewd over hun vrijwilligerswerking.

In deze fiche ontdekt u het vrijwilligersbeleid van KADOC. Documentatie- en onderzoekscentrum voor religie, cultuur en samenleving. KADOC-KU Leuven behoort tot de grootste cultureel-archiefinstanties van Vlaanderen en bewaart honderden archieven, films, foto's en affiches van de meest uiteenlopende religieuze en middenveldorganisaties en meer dan 220.000 publicaties. Naast zijn bewaarfunctie, zet KADOC ook in op onderzoek, publiekstoelichting en dienstverlening.

Voor deze fiche interviewden we Luc Schokkaert. Als afdelingshoofd Algemene Diensten is hij verantwoordelijk voor het vrijwilligersbeleid van KADOC.

Hoe ziet jullie vrijwilligerswerking eruit? Wat doen de vrijwilligers en wat is hun profiel?

Luc: “We hebben zo'n twintig vrijwilligers. We schakelen hen vooral in voor behoud-en-beheertaken en voor onderzoek. Ze helpen bijvoorbeeld bij het nakijken van publicaties op bezit, het maken van inhoudsbeschrijvingen en eenvoudige plaatsingslijsten van archieven, maar ook bij digitalisering. Zo zijn we bezig het parochieblad te digitaliseren en daarbij doen we ook een beroep op vrijwilligers. Daarnaast werkt een grote groep vrijwilligers aan ODIS, de databank met gegevens over de intermediaire structuren. Deze laatste groep vrijwilligers werkt vooral van thuis uit.”

© KADOC

“De meeste vrijwilligers zijn gepensioneerd. Ze brengen vaak een expertise mee die onschatbaar is voor onze werking. KADOC bewaart en onderzoekt religieus erfgoed en het erfgoed van middenveldorganisaties. Dat zijn thema’s waarover de kennis bij jongeren aan het afnemen is. Vele van onze oudere vrijwilligers zijn daarentegen opgegroeid met het erfgoed dat we beheren. Zo kunnen ze kennis en ervaring inbrengen, wat hun vrijwilligerswerk extra zinvol maakt. Die zingeving en meerwaarde zijn voor ons echt belangrijk: vrijwilligerswerk moet voor alle partijen een win-win opleveren. Dankzij vrijwilligers kan KADOC bijkomende expertise in huis halen en extra taken uitvoeren. De vrijwilligers van hun kant vinden bij ons een zinvolle tijdsbesteding.”

“Naast de gepensioneerde vrijwilligers, werken we ook met vrijwilligers die moeilijk de weg vinden naar de arbeidsmarkt. Dit is eveneens een welbewuste keuze, ook al vraagt dit wat meer ondersteuning vanuit KADOC. Als erfgoedinstelling willen we een maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen en deze mensen mee helpen toeleiden naar de arbeidsmarkt.”

Heeft KADOC een uitgeschreven vrijwilligersbeleid?

Luc: “Voor ons is het belangrijk dat er een duidelijk onderscheid is tussen betaald werk en vrijwilligerswerk. In een beknopte tekst hebben we daarom onze visie op vrijwilligerswerk uitgeschreven, maar ook de mogelijke taken die vrijwilligers op zich kunnen nemen en de procedures voor onthaal, feedback en werkorganisatie. Tot slot hebben we deze visie expliciet afgetoetst aan het [‘Flexivol-model’](#): komt ons vrijwilligersbeleid tegemoet aan de noden en verwachtingen van de hedendaagse vrijwilliger?”

“Deze tekst wordt actief gebruikt en geregeld aangepast. Zo hanteren we de tekst als uitgangspunt bij de zoektocht naar nieuwe vrijwilligers. Het document bevat ook een overzicht van de huidige vrijwilligers en de taken die ze uitvoeren. Het is dus een echt werkdocument.”

Hoe verloopt de zoektocht naar vrijwilligers?

Luc: “We zijn geregeld actief op zoek naar nieuwe vrijwilligers. Meestal werken we met oproepen die we publiceren via onze communicatiekanalen, de website van de Stad Leuven en op [vrijwilligerswerk.be](#). Deze oproepen houden we doorgaans open: we omschrijven het mogelijke takenpakket, welk engagement we verwachten en wat we kunnen aanbieden. Af en toe publiceren we meer gerichte oproepen in tijdschriften van onze erfgoedgemeenschappen, zoals *Kerk & Leven*.”

“In onze zoektocht naar nieuwe vrijwilligers vermijden we trouwens de term ‘vacature’. We doen dit bewust, om het vrijwilligerswerk duidelijk te onderscheiden van betaald werk binnen onze organisatie.”

Hoe gebeurt het onthaal van een nieuwe vrijwilliger?

Luc: “Als afdelingshoofd Algemene Diensten voer ik een eerste gesprek met de kandidaat-vrijwilliger. Daarin breng ik de competenties en wensen van de vrijwilliger in lijn met wat we vanuit KADOC kunnen aanbieden. Als er een match is, brengen we de vrijwilliger vervolgens in contact met de verantwoordelijke van de afdeling waar de vrijwilliger aan de slag zal gaan. We bespreken het mogelijke takenpakket en maken eerste afspraken over de frequentie van het engagement. Zo verwachten we dat vrijwilligers zich globaal gezien één dag per week engageren voor KADOC. De kandidaat krijgt daarnaast een infopakket met onder meer een folder, een exemplaar van ons tijdschrift, het organogram, een plannetje van KADOC ...”

“We organiseren een rondleiding en stellen de vrijwilliger voor aan de KADOC-medewerkers en de overige vrijwilligers. In onze personeelsmededelingen vermelden we ook telkens de komst van een nieuwe vrijwilliger.”

“Als de vrijwilliger dan echt start, krijgt die nog een begeleider. Meestal is dat de afdelingsverantwoordelijke, maar het kan ook een collega zijn die rechtstreeks betrokken is bij de werkzaamheden van de vrijwilliger.”

“Natuurlijk zorgen we dat alles ook juridisch en organisatorisch geregeld is. De vrijwilliger sluit een vrijwilligersovereenkomst met de KU Leuven. Zo’n overeenkomst duurt telkens een jaar, maar wordt bijna altijd verlengd. We werken ook met reële kostenvergoedingen. Zo betalen we de gemaakte verplaatsingskosten terug, alsook een deel van de internetkosten voor onze vrijwilligers die van thuis uit werken.”

Wat doen jullie om vrijwilligers gemotiveerd te houden?

Luc: “Allereerst zorgen we ervoor dat de vrijwilligers zich helemaal thuis voelen. Het contact met andere collega’s en vrijwilligers is daarbij belangrijk. Zo betrekken we vrijwilligers bij alles wat we voor en met de medewerkers organiseren. Dit gaat om deelname aan personeelsvergaderingen en -uitstappen, maar we nodigen hen bijvoorbeeld ook altijd uit voor evenementen of de opening van een tentoonstelling. Als er iets bijzonders gebeurt in het leven van de vrijwilliger, dan spelen we daarop in met een kaartje of een attentie.”

“Tot slot kunnen vrijwilligers bijscholing volgen. Veel vrijwilligers zijn inhoudelijk geïnteresseerd in wat we doen. Met een vormingsmoment kunnen we op deze motivatie inspelen en hen blijven prikkelen.”

Organiseren jullie feedbackgesprekken met de vrijwilliger?

Luc: “Het betrokken afdelingshoofd houdt geregeld contact met de vrijwilliger. Zo kan die vragen en verzuchtingen opvangen. Daarnaast houden we ook meer formele gesprekken. Er is een jaarlijks gesprek met het afdelingshoofd over de taakhoud. Daarnaast is er een jaarlijks ‘welzijns gesprek’ met de directeur, over hoe de vrijwilliger zich voelt binnen de organisatie. Ook deze procedure staat uitgeschreven in onze visie.”

Wat doen jullie als een vrijwilliger aangeeft te willen stoppen?

Luc: “Er volgt een exitgesprek waarbij we samen terugblikken op het afgelegde traject. Hoe heeft de vrijwilliger het engagement bij KADOC ervaren en waar zijn er nog verbeterpunten? Ondanks onze uitgebreide onthaalprocedure, gebeurt het wel eens dat het vrijwilligerswerk niet is wat de vrijwilliger ervan had verwacht. Maar ook dan proberen we de samenwerking in de beste verstandhouding te stoppen.”

“Het vertrek op zich laten we niet geruisloos passeren. We zwaaien elke vrijwilliger uit zoals we dat bij een personeelslid zouden doen. Tot slot houden we contact met onze oud-vrijwilligers. Zo blijven ze ons magazine ontvangen en krijgen ze uitnodigingen voor onze activiteiten.”

Wat is kenmerkend voor jullie vrijwilligerswerking?

Luc: “We slagen er meestal in om een win-win te realiseren. We willen de expertise, talenten en kwaliteiten van vrijwilligers zodanig inzetten dat beide partijen er voordelen uit halen. De vrijwilliger vindt een zinvolle vrijetijdsbesteding, KADOC kan aanvullende taken laten uitvoeren en bijkomende expertise inzetten. Vaak staan we ervan verstedd wat een vrijwilliger kan inbrengen op het vlak van kennis en ervaring.”

Heb je nog een gouden tip of advies?

Luc: “Nabijheid is cruciaal. Vrijwilligers vinden het echt belangrijk dat collega’s aanspreekbaar zijn. Dat is in deze postcoronatijd een uitdaging. Veel collega’s werken meer van thuis uit en zijn zo minder aanwezig op de werkvloer. Dit speelt vooral bij vrijwilligers voor wie het sociale contact belangrijk is. We hebben bijvoorbeeld ook vrijwilligers die van thuis uit aan onze databank werken. Ze hebben minder problemen met het telewerk van de collega’s. Het is dus ook belangrijk om een goed zicht te blijven hebben op de redenen waarom men vrijwilligerswerk doet en wat vrijwilligers echt motiveert en daar voldoende op in te spelen.”

Meer weten over KADOC? Surf naar <https://kadoc.kuleuven.be>

EEN BIJDRAGE VAN
Gregory Vercauteren

UPDATE
september 2022

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Olga Van Oost, FARO. Vlaams
steunpunt voor cultureel erfgoed vzw,
Priemstraat 51, 1000 Brussel

ERFGOEDWIJZER

Deze bijdrage is een onderdeel van FARO’s Erfgoedwijzer, een online platform boordevol praktijkkennis, kunde en inzichten over cultureel erfgoed. Tal van handige modules, praktische tools en tips bieden u informatie en inspiratie bij uw dagelijkse cultureel-erfgoedpraktijk.

Meer info: www.erfgoedwijzer.be

Dit werk is gelicenseerd onder een Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Unported licentie. Bezoek <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0> om een kopie te zien van de licentie.